

BERGEN MET EEN KARTELRANDJE

Wat doet een liefhebber van bergen in de winter? Velen stappen voor een paar dagen op de ski's en een enkele fanaat gaat sneeuwwandelen of ijsklimmen. Maar je kunt ook thuis heel intensief met bergen bezig zijn. Als postzegelverzamelaar met een album om alles in op te bergen.

TEKST EN FOTO'S: PETER DAALDER

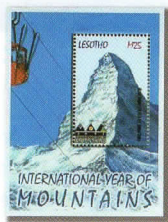
Tanzania

San Marino

Venezuela

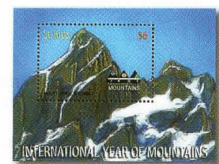
Lesotho

Bulgarije

Servië

St.Kitts

Postzegelverzamelaar René Koolwijk op het hoogste punt van de Bergstraat in Sweikhuizen.

Z e zijn bijna net zo zeldzaam als sommige postzegels: 'alpinofielatelisten'. Jannie van Delft-den Haan en René Koolwijk hebben hun liefde voor twee hobby's gecombineerd. Ze zijn beiden toevallig met het verzamelen van postzegels begonnen en hebben zich later gespecialiseerd in wat hun andere liefhebberij is: de bergen, de bergwereld, het alpinisme.

Bij Jannie van Delft is de liefde voor de bergen overduidelijk. Talloze foto's, een geborduurd schilderij met berglandschap, een kalender met berghutten en een aquarel van de Bishorn sieren de muren van haar woonkamer in Rijsenburg. Jarenlang wandelde ze in de bergen. Eerst met haar man, later met de kinderen. "We zijn verliefd geraakt op het Wallis," vertelt ze en is nog steeds vol van haar beklimming van een vierduizender, de Bishorn. "Toen ik daarvan een aquarel zag, wilde ik die meteen hebben. Zo heb ik een mooi aandenken aan die tocht die ik samen met mijn man heb kunnen maken."

VAKANTIEGELD

Een vakantie zonder de kinderen vormt het begin van de postzegelhobby. Kleine Piet, 8 jaar, koopt van zijn vakantiegeld geen ijs of snoep maar een

insteekmap voor postzegels inclusief pincet en andere attributen. Moeder Jannie vindt dat zo leuk dat ze hem stimuleert om zich bij de plaatselijke club aan te sluiten. Zij gaat de eerste keer met hem mee.

"Maar toen kwamen we bij een café waar alleen maar mannen zaten in een rokerig zaaltje. Ik ben toen omgekeerd. Piet was woedend, maar ik zei dat hij de volgende keer zijn vader maar moest meenemen." Dat gebeurt en zoonlief wordt een fanatiek postzegelspaarder. Op een ruildag, niet langer meer in een café, gaat moeder mee en raakt in de ban van de postzegel als ze in een ruilboek zegels van Zwitserse bergen ontdekt. Ze besluit bergen te gaan verzamelen en zit binnen twee jaar in het bestuur van de club.

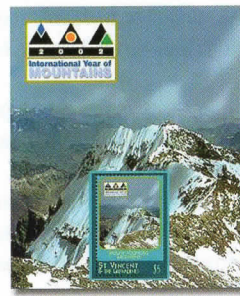
GELOPEN STUKKEN

"Ik verzamel nog steeds, ruil materiaal, briefkaarten, stempels, ik ben er nog echt mee behept. Mijn zoon is niet meer echt actief, mijn dochter heeft klederdrachten als onderwerp en ik ben nog altijd met bergen bezig. Ik spaar inmiddels ook Nepal, Oostenrijk en Zwitserland." Jannie van Delft legt zich toe op zogeheten 'gelopen stukken', ofwel zegels die op een brief dienst hebben gedaan voor de frankering.

Diverse zegels zijn uitgegeven in 2002, het Internationale Jaar van de Bergen.

Verenigde Naties

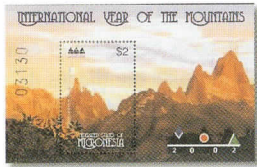

St.Vincent

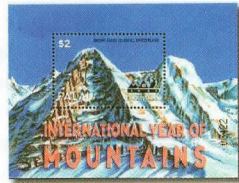
Noorwegen is trots op de nationale spoorwegen (NSB), maar met de bergen nemen ze het niet zo nauw. Op de zegel van 30 øre staat een berg in Jotunheimen, die vanaf geen enkele spoorlijn te zien is.

Noorwegen

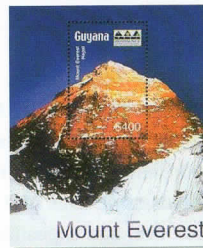
Micronesië

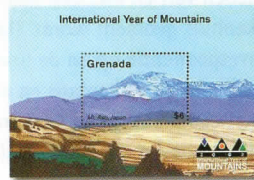
Palau

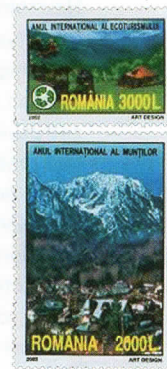
Mozambique

Guyana

Grenada

Roemenië

Roemenië

Tsjecho-Slowakije

'Postfris' heet een zegel zoals die uit het postkantoor komt, zonder stempel en niet gebruikt. "Ik heb er voor gekozen om van de bergen een thematische verzameling op te bouwen. Je maakt rond jouw onderwerp een verhaal, geïllustreerd met postzegels en andere poststukken. Mijn verhaal heet 'Zwerftocht door de Alpen'. Die loopt van de Savoie in Frankrijk tot in Joegoslavië. Ik heb er allerlei aspecten in verwerkt die met bergen te maken hebben. Bloemen, fauna, landkaarten, kabelbanen, waterkrachtcentrales, verkeer in de Alpen, gletsjers, reddingsmiddelen, natuurbehoud, bergbeklimmen. Op exposities wordt zo'n verzameling beoordeeld. Ik vind trots een vervelend woord, maar ik ben wel apetrots dat ik met mijn verzameling in Winterthur heb geëxposeerd."

FILATELISTISCH ELEMENT

Op exposities wordt gekeken naar de totale verzameling, naar het verhaal, maar ook naar het voorkomen van verschillende van de twaalf zogeheten filatelistische elementen. Het gaat dan onder andere over automaatstroken, frankeerstempels, portvrijstukken, velanden, strafpostvermeldingen, perforatiezegels en postzegelboekjes. Zo zit er een Zwitserse zegel met een perforatie in de vorm van een melkkan in de collectie van Jannie van Delft.

Nast de thematische expositie heeft ze natuurlijk bergen, bergen en nog eens bergen. In 2000, het Jaar van de Bergen, zijn veel zegels verschenen. Maar ook daarbuiten hebben exotische landen zegels met afbeeldingen van bergen uitgegeven. De Dominicaanse Republiek, Redonda, Lesotho, Grenada, zelfs België zit in de collectie met een toeslagzegel. Een alpinist staat in actie op een zegel waarvan 3 francs ten goede komt aan het Belgische Rode Kruis. En Nederland? "Nee," zegt Jannie van Delft, "hier is nog nooit een bergzegel uitgegeven." Misschien is de koninklijke Piz Amalia een aanleiding voor TPG?

POSTBODE

René Koolwijk wordt gestimuleerd door zijn vader om postzegels te verzamelen. Hij vindt het belangrijk als een element van de opvoeding. "Ik ben begonnen zoals zoveel kinderen. Ik plakte schriftjes vol. Op een gegeven moment ben ik Nederland gaan verzamelen plus overzeese gebiedsdelen. Dat is uiteindelijk niet bevredigend, want je kunt alles sparen totdat alleen nog de dure zegels ontbreken. En daar kom je gewoon niet aan. In mijn studietijd heb ik jarenlang niets

Postzegelverzamelaarster Jannie van Delft wijst trots op de top van de Bishorn, de 4000-er die zij samen met haar man beklom.

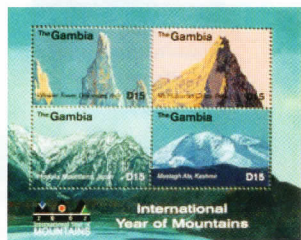

Polen

Kazachstan

Gambia

Rusland

Zweden

Indonesië

Redonda

India

Rusland

Slovenië

Liechtenstein

Nieuw Zeeland

Ierland

DDR

Italië

Nieuw Zeeland

China

Tsjecho-Slowakije

Bhutan

Bulgarije

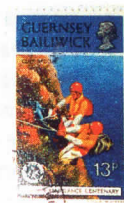
Zwitserland

San Marino

Slovenië

Guernsey

aan mijn verzameling gedaan", zegt Koolwijk, die in die periode wel een bijbaantje heeft.... als postbode.

En als hij dan poststukken met bijzondere zegels onder ogen krijgt? "Mijn opvoeding stond jatwerk niet toe, dus dat is nooit gebeurd. Na die periode ben ik me gaan specialiseren in een thema en in puntstempels. Ieder postkantoor had vroeger zijn eigen nummer. Dat stond in een patroon van punten op een stempel. Landen krijg je namelijk niet meer compleet of het gaat heel veel geld kosten. De markt heeft de puntstempels ook ontdekt, dus die worden steeds duurder. Kamp Zeist is bijvoorbeeld een hele bijzondere, omdat dat een tijdelijk postkantoor is geweest."

HELIKOPTER

Ondertussen begint René Koolwijk aan een verzameling met nadruk op de bergsport. Hij woont dan aan de Bergstraat in Sweikhuizen en is enthousiast bergsportliefhebber. Later nemen zijn drie zonen dat enthousiasme over. Met zijn thema neemt hij ook deel aan exposities.

Zoon Sander publiceert zelfs gedichten over de bergsport. Hij is het ook die bij een bergongeluk 200 meter naar beneden valt en met een helikopter naar het ziekenhuis gebracht wordt. Dat levert de nodige correspondentie op en de brieven met poststempels van het ziekenhuis en de reddingsdienst krijgen een plaats in de verzameling. Evenals een aantal brieven dat in 1742 (!) over de Alpen vervoerd is.

"Alpinisme is mijn specialisatie, maar ik heb natuurlijk ook heel veel bergen. Het is opvallend dat er veel zegels met bergen uitgegeven zijn, maar relatief weinig met alpinisme als onder-

werp. De Russen hebben veel postwaardestukken uitgegeven, vooral ook veel over expedities. Handelaren weten ondertussen wel wat je wilt. Af en toe ruil ik iets en soms koop ik stukken. Nu geef ik makkelijker wat meer uit aan een zegel of een poststuk. In de periode met drie studerende kinderen was dat niet aan de orde."

TOPSTUK

Koolwijk, inmiddels met pensioen, speurt naar een paar specifieke zaken, zoals een zegel of een poststuk over de gouden medaille die tijdens de Olympische Spelen van 1932 in Los Angeles is toegekend aan de gebroeders Tony en Frans Schmidt voor het beklimmen van de Matterhorn. "Daar moet toch iets van zijn," zegt Koolwijk, terwijl hij voorzichtig zijn topstuk laat zien. Een kaart met ingedrukt zegel van de Allgemeine Deutsche Sportausstellung 1899 in München. Als er van 1932 iets is, wat is het dan waard? "Tsja, het is ook het spelelement dat me aanspreekt om zoiets te zoeken en te vinden. Het zou leuk zijn als er meer mensen met deze hobby bezig zouden zijn. Dan kan je gegevens en materiaal uitwisselen. En kopen, ja daar dub ik vaak lang over. Zoals een kaart van de Langkofel. Die zag ik jaren geleden op een veiling. Hij was me veel te duur, maar aan het einde van de veiling was die nog steeds niet verkocht en zakte de prijs enorm. Toen kon ik hem niet laten liggen."

De sites www.filatolie.pagina.nl, www.nbfv.nl en www.filahome.nl geven veel informatie over het verzamelen van postzegels en over filatelie in het algemeen.

Een van de topstukken uit de collectie van René Koolwijk: een kaart in heel aparte kleuren ter gelegenheid van de opening van de König Friedrich-August Höhenweg in 1911. Op de adreszijde heeft deze kaart ook nog enkele klimatributen en de tekening van edelweiss.

Een bijzonder poststuk uit India, met lakzegel, volgeplakt met zegels en een stempel omdat het stuk aangetekend is verstuurd vanuit Darjeeling naar Canada. Ook dit hoort bij een thematische verzameling van filatelisten.

Hong Kong

Brieven vertellen soms hele verhalen. Deze brief over de Julierpas kon op 4 november 1935 niet bezorgd worden vanwege onweer. Omdat ze daarvan een stempel hadden, kwam dat kennelijk wel vaker voor. Een brief met diverse filatelistische elementen.

Groenland

Een vrij zeldzame kaart met ingedrukt zegel van de Allgemeine Deutsche Sportausstellung 1899 in München.

Nepal